

УДК 94 (4-11) 327 (73) «1981/1989»

Гончаренко А.В.,

*к.і.н, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та євроінтеграції
Сумського національного аграрного університету, anatoliygoncharenko@rambler.ru*

Україна, м. Суми

СХІДНА ЄВРОПА У МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ США, 1981–1989 РР.

У статті досліджено формування міжнародної політики США щодо Східної Європи у період президентства Рональда Рейгана у 1981–1989 рр. Охарактеризовано причини підтримки Вашингтоном поширення ідеї демократії та західних цінностей у східноєвропейських країнах. Висвітлено зовнішньополітичні наслідки для країн Східної Європи міжнародної політики США. З'ясовано роль президента США Р. Рейгана в еволюції американської міжнародної стратегії щодо Східноєвропейського регіону.

Ключові слова: США, Східна Європа, Рональд Рейган, міжнародна політика, ідея поширення демократії.

Постановка проблеми. Вивчення міжнародної політики США щодо країн Східної Європи у 1981–1989 рр. сьогоднішній день залишається досить актуальним, частково через засекреченість матеріалів щодо діяльності адміністрації президента США Рональда Рейгана у даний період, частково через велику кількість неопрацьованих джерел. Все це дає перспективи у подальшому вивченні проблеми і можливості переоцінки дій адміністрації президента США Рональда Рейгана та перерахувати всі плюси та мінуси її діяльності у 1981–1989 рр.

Дослідженням міжнародної політики США щодо країн Східної Європи у 80-х рр. ХХ ст. займалися зарубіжні та вітчизняні вчені. Серед праць російських дослідників, необхідно згадати роботи О. Золова [2], С. Белєвцевої [1] та І. Лапшиной [4]. В українські історіографії питання треба відзначити працю Л. Магалець [6]. Щодо зарубіжній історіографії проблеми, необхідно виокремити роботи А. Шлезінгера [11], Дж. Макінері [8], Н. Хомські [10].

Проте різнобічність підходів у працях істориків різних країн та відсутність узагальнюючих праць з порушеної проблематики у вітчизняній історіографії детермінує необхідність вивчення міжнародної політики Вашингтону щодо східноєвропейських держав у 1981–1989 рр.

Мета статті – дослідити міжнародну політику США щодо країн Східної Європи у 1981–1989 рр.

Виклад основного матеріалу. Міжнародна політика США у Східноєвропейському регіоні визнавалась загальними доктринальними положеннями американського зовнішньополітичного курсу. Під час президентства Рональда Рейгана (1981–1989 рр.) ідея національної безпеки погоджувалася з необхідністю поширення демократії у світі. Провідні представники американської зовнішньополітичної еліти розглядали розвиток демократичних форм правління в країнах Східної Європи в якості одного з найкращих способів витіснення радянського впливу, що дозволяло забезпечити присутність США в східноєвропейських країнах, а тому, відкривало в перспективі можливості для утвердження гегемонії США в світі [13, с.467].

Реалізацію своїх планів Білий дім здійснював через діяльність Національного фонду підтримки демократії, створеного в 1984 р. за рішенням конгресу США, який

повинен був стимулювати демократичні процеси в державах Східної Європи. Американська адміністрація орієнтувала фонд на створення в цих країнах опозиційних структур: політичних партій, вільних профспілок, неформальних угруповань. Фінансування діяльності цього фонду відбувалося з федерального бюджету США. Гроші американських платників податків використовувалися для реалізації стратегії поширення демократії в країнах Східної Європи. Фонд купував копіювальну техніку, поліграфічне обладнання, яке передавалося опозиції в Польщі, Чехословаччині та Угорщині, де були створені умови для розвитку незалежної преси. Крім того, він надавав економічне сприяння формуванню в цих країнах незалежної від держави культури, підтримував кампанії з захисту прав людини, опозиційні політичні організації, різні демократичні рухи східноєвропейського регіону [13, с.468].

Національний фонд підтримки демократії надавав кошти і американським організаціям, які надавали спеціальний аналітичний і організаційний досвід східноєвропейським демократичним рухам для боротьби з існуючою системою. Політика США щодо Східної Європи формувалася на підставі експертних і аналітичних даних та пропозицій різних дослідницьких служб та установ. Перш за все, авторитетом користувався фонд «Спадщина» – його засновник Дж. Курс був другом президента Р. Рейгана [13, с.468]. Пропозиції фонду «Спадщина» і визначили східноєвропейську політику США в другій половині 80-х рр., знайшовши своє вираження в діяльності Національного фонду підтримки демократії. Разом з тим, адміністрація Рейгана у виробленні східноєвропейської політики активно використовувала рекомендації також і інших експертів.

Позиції експертів були представлені на слуханнях в Сенаті в підкомітеті з європейських справ у вересні 1985 р. [12]. Д. Холлоуей, старший науковий співробітник Центру з питань міжнародної безпеки та контролю за озброєнням при Стенфордському університеті, зазначив, що у Східній Європі спостерігалось падіння авторитету влади. Радянський Союз більше не міг забезпечувати життєздатність і легітимність східноєвропейських режимів. Отже, США опинилися в сприятливій ситуації для реалізації планів

руйнування колишніх політичних систем у Східній Європі [12, с.68].

Аналогічної думки дотримувався Х. Зонненфельд, науковий співробітник Бруклінського інституту, який очолював раніше в Держдепартаменті відділ досліджень та аналізу ситуації в СРСР і Східній Європі. Він акцентував увагу на тому, що стан справ у 1985 р. в соцтаборі свідчив про наростання опору східноєвропейських країн Москві у політичній і економічній сферах [12, с.69]. Експерт вважав, що саме прихід в 1985 р. у СРСР до влади М. Горбачова створив принципово нову ситуацію для реалізації американських зовнішньополітичних цілей.

Р. Рейгана будував свою східноєвропейську політику на підставі положення про те, що зміни, що відбувалися в СРСР, в перспективі повинні були привести до послаблення контролю з боку Кремля за країнами Східної Європи, внаслідок чого, що Захід отримає можливість сприяти і заохочувати проведення в східноєвропейських країнах демократичних перетворень [1, с.18].

На думку К. Девіша, професора Мерілендського університету, для досягнення перемоги в політичному протистоянні систем необхідна наявність у адміністрації Р. Рейгана продуманої і зваженої політики усунення радянського контролю над країнами Східної Європи [12, с.69].

Для того, щоб оцінити ситуацію, що склалася, в середині грудня 1985 р. держсекретар США Джордж Шульц здійснив поїздку східноєвропейськими країнами. Позиція адміністрації Р. Рейгана була в цілому визначена, про що свідчить заява Шульца: «СРСР повинен, нарешті, зрозуміти, що його власні інтереси безпеки не можуть забезпечуватися за рахунок придушення свободи своїх сусідів» [14, с.6]. Держсекретар також зазначав: «Ми проводимо чітку диференціацію між східноєвропейськими країнами, між ними і Радянським Союзом з метою заохочення більшої незалежності їхньої зовнішньої політики, більшої поваги прав людини, здійснення економічних і соціальних реформ. Уряди, які проводять подібний курс, знаходять у нас розуміння» [14, с.6].

Виходячи з політичної ситуації, що склалася в результаті змін у СРСР, навесні 1986 р. заступник держсекретаря Джон Уайтхед зайнявся подальшою роботою над перспективою східноєвропейського курсу США, сформувавши спеціальну аналітичну групу з фахівців у питанні Східної Європи, пропозиції якої склали основу його програм поїздки східноєвропейськими країнами [15, с.67]. За два роки він зробив чотири поїздки, відвідавши всі держави – члени Організації Варшавського Договору [16, с.50]. У турне Східною Європою перед ним стояло завдання отримати максимально повну інформацію і вплив на політичну ситуацію в східноєвропейських країнах з метою поширення американських цінностей та інститутів демократії [1, с.19].

Дж. Уайтхед зустрічався з членами урядів і керівництва партій, з представниками різних опозиційних груп та партій. Зокрема, в ЧССР він спілкувався з В. Біяком, членом політбюро КПЧ, і

представниками правозахисної організації «Хартія-77», у Польщі – з В. Ярузельським, кардиналом Й. Глемпом, лідером «Солідарності» Л. Валенсою [16, с.50]. Уайтхед підкреслював, що США провідну роль при формуванні свого нового східноєвропейського курсу приділяли питанням прав людини, політичного плюралізму, розвитку демократії. Керівникам східноєвропейських країн заступник держсекретаря вказував на конкретні проблеми їх внутрішньої політики, які не можуть залишатися поза увагою США. Керівнику НДР Е. Хонеккеру було передано прохання зупинити застосування військової сили проти громадян НДР, які намагалися піти на Захід через Берлінську стіну. Болгарського лідера Т. Живкова Дж. Уайтхед прохав припинити переслідування представників турецької меншини. У бесідах з румунським диктатором Н. Чаушеску була порушена проблема угорської меншини. У Варшаві представник він говорив про необхідність для польських властей почати реальний діалог з профспілкою «Солідарність» і католицькою церквою, що оскільки це був єдиний шлях зберегти стабільність в країні [16, с.50].

Дж. Уайтхед підкреслював, що Вашингтон займе доброзичливу позицію щодо країн Східної Європи, якщо вони готові слідувати американським фундаментальним принципам демократії, американським стандартам і способу життя. Саме від позиції США, які грають провідну роль в міжнародних фінансових інститутах, залежала реакція останніх на запит східноєвропейських країн про надання їм економічної та фінансової допомоги [16, с.68]. Надання економічної та фінансової допомоги країнам Східної Європи та поширення в них демократії оцінювалося в той час як ефективний стратегічний курс, про що Дж. Уайтхед зазначив під час виступу 19 січня 1988 р. у Вашингтонському інституті міжнародних відносин [1, с.20].

США спостерігали в східноєвропейських країнах реальний процес зміни політичного клімату, поліпшення становища з дотриманням прав людини. Визнанням і заохоченням цього стало укладення нових консульських угод з Чехословаччиною та Югославією, скасування штрафних санкцій проти Польщі, підписання договору з ПНР про науковий обмін і надання нових технологій, розширення співробітництва в боротьбі з міжнародним тероризмом [16, с.69]. Щодо ефективності американської стратегії поширення демократії, Дж. Уайтхед визнав, що успіху курсу США сприяла ситуація, що склалася на міжнародній арені внаслідок змін, які відбувалися у внутрішній і зовнішній політиці СРСР, оскільки Москва послабила контроль і тиск на країни Східної Європи, дозволивши їм почати демократичні перетворення [1, с.20].

Успішній реалізації стратегії поширення демократії, крім того, передувала економічна криза у східноєвропейських країнах, яка робила їх залежними від допомоги США і примушувала виконувати американські умови і вимоги [17, с.41-42]. Перспективність обраного США курсу визнавав професор С. Біалер, доктор дослідного інституту міжнародних відносин при Колумбійському університеті, який під час виступу в конгресі США на слуханнях у Палаті представників у

травні 1988 р. зазначив, що в найближчі роки в Східній Європі слід очікувати виникнення народних хвилювань і серйозних соціальних «вибухів» [17, с.66]. Він відчував, що економічна криза впливає на те, що США втрачає можливість надавати допомогу, а тому, впливати на ситуацію в Східній Європі. В зв'язку з цим С. Біалер вважав і надалі основним завданням адміністрації Р. Рейгана пов'язувати рівень розвитку відносин зі східноєвропейськими країнами ступенем їх прихильності економічним і політичним реформам. Від цього, як вважав С. Біалер, залежала і можливість надання в майбутньому для Східної Європи «нового плану Маршалла», побудованого на тих же принципах надання економічної, технічної та гуманітарної допомоги [17, с.66]. Визнаючи політичну ситуацію в ПНР, такою, що найбільш відповідала інтересам США, С. Біалер вважав, що в цій країні має бути ефективна чітка залежність розвитку американо-польських відносин від подальшого політичного курсу В. Ярузельського [17, с.67].

США зайняли непримиренну позицію у питанні подальших позик для Польщі, попередньою умовою отримання яких було проведення в країні економічних і політичних змін. США сподівалися, що зневірений польський уряд, відвернеться від Москви. І в разі досягнення компромісу між «Солідарністю» і польським урядом США активно будуть заохочувати посилення демократичних процесів і нададуть економічну допомогу [17, с.67].

Слухання в конгресі в травні 1988 р. представили широкий спектр розробок експертів з проблем Східної Європи. Висловлені рекомендації вивчалися і використовувалися Білим домом при формуванні та проведенні східноєвропейського курсу. М. Мендельбаум, старший науковий співробітник Ради з міжнародних відносин, дотримуючись політики диференційованого підходу, вважав, що США повинні активніше використовувати у відносинах зі Східною Європою економічні важелі тиску і культурні зв'язки, які повинні були, на його думку, сприяти поверненню східноєвропейських країн в західно-атлантичну цивілізацію [17, с.164]. Він також рекомендував Білому дому зосередитися на встановленні у Східній Європі демократичних форм правління, возз'єднання Європи і перш за все Німеччини. При цьому, на думку експерта, необхідно було усунути загрозу Заходу з боку СРСР шляхом якнайшвидшого виведення радянських військ, розміщених в Східній Європі [1, с.21].

В. Луерс, колишній посол США в ЧССР (1983–1986 рр.), вважав, що США повинні активно контактувати з політико-економічною і інтелектуальною елітою Східної Європи, підтримувати опозиційні групи, здійснювати масштабне економічне проникнення в східноєвропейські країни, щоб сприяти їх економічній незалежності від СРСР. Особливу увагу, на його думку, слід було звернути на етнічні проблеми, що існували у Східній Європі, які повинні були стимулювати загострення національного питання в східноєвропейських країнах, так як це призвело б до розпаду існуючих державних утворень, відповідно, до ліквідації політичних систем, залежних від СРСР. Стан хаосу та

політичної нестабільності дозволив би поширити американський вплив у східноєвропейських країнах, заповнивши утворений вакуум, що певною мірою вдалося здійснити в колишній Югославії [1, с.21].

В. Луерс розглядав і німецьке питання, у вирішенні якого представники американського істеблішменту бачили можливість подолання розколу Європи, залучення Східної Європи до сфери впливу Заходу, поширення американських інститутів демократії і способу життя, гарантії американської присутності в регіоні. Для реалізації цих цілей він рекомендував використовувати амбіції М. Горбачова і внутрішні проблеми СРСР, унаслідок яких СРСР майже самоусунувся від контролю над процесами, що відбувалися в країнах Східної Європи, і відкрив великі можливості для США [1, с.22].

Директор Центру дослідження міжнародної політики СРСР при корпорації «РЕНД» А. Хорелік закликав пов'язувати будь-які політичні дії з боку Білого дому з положенням в області прав людини в кожній конкретній країні Східної Європи [17, с.22].

Під час президентства Р. Рейгана відбувалося переосмислення концепції прав людини як елемента міжнародної діяльності США. Зміст концепції прав людини наводився у відповідності до цінностей американського суспільства і погоджувався з інтересами національної безпеки. У другій половині 1980–х рр. проблема прав людини посіла провідне місце в системі пріоритетів міжнародного курсу США, так як, саме в цей період склалися сприятливі умови для найбільш ефективного використання цієї тези для досягнення конкретних зовнішньополітичних цілей. На думку політичної еліти США, проблема прав людини повинна була бути поставлена на службу дипломатії. Вашингтон у другій половині 1980-х рр. розглядав проблему прав людини як реальний інструмент поширення демократії. В цілому провідні американські експерти вважали необхідним для уряду заохочувати країни Східної Європи до відходу від СРСР і проведення політико-економічних реформ. Просування демократії в Східній Європі розглядалося як середовище поширення американського впливу і витіснення СРСР [1, с.22].

Позиція експертів пояснюється політичною ситуацією в другій половині 1980-х рр. У перший президентський термін Рейгана, коли вплив СРСР у східноєвропейських країнах був міцним, вони розглядалися США як малодоступні для американського ідеологічного та економічного проникнення. Білий дім міг лише розраховувати на загострення розбіжностей між лідерами країн Східної Європи і СРСР. Що стосується другого президентського терміну Р. Рейгана (1985–1989 рр.), то після оголошення політики перебудови в СРСР, переходу від конфронтації до діалогу і співпраці в радянсько-американських відносинах, послаблення радянського контролю над Східною Європою Вашингтон змінив свій підхід до східноєвропейських країн. Ситуацію, що склалася, розглядалася як сприятлива для нових методів американського проникнення шляхом протиставлення колишнім режимам цінностей американського способу життя та інститутів демократії [1, с.22].

Стратегія поширення демократії у нових міжнародних умовах мала швидкий вплив на політичну ситуацію в країнах Східної Європи. У Чехословаччині населення активно вимагало релігійних свобод, в Угорщині посилювався демократичний рух, у Східній Німеччині молодь почала вимагати права на вільний виїзд із країни, а в Польщі до опозиційних сил приєдналися студенти, які здійснювали боротьбу за академічні свободи. В решті-решт саме політика поширення демократії призвела в 1989 р. до переходу на шлях демократичних перетворень у країнах Східної Європи [13, с.610].

Висновки. Таким чином, провідною зовнішньо-політичною доктриною США в другій половині 1980-х років була визнана стратегія поширення демократії, яка формувалася і проводилася на підставі розробок провідних мозкових трестів, перш за все неоконсервативного напрямку, і авторитетних експертів з проблем Східної Європи. Ідея поширення демократії за своїм змістом передбачала насамперед впровадження американських уявлень про демократію і функціонування демократичних інститутів, сприйняття конкретних демократичних процедур і норм на основі американського політичного процесу. Висунута стратегія мала конкретні прагматичні цілі. В кінцевому результаті, успішне сприйняття американського досвіду, на думку політиків США, повинно було втягнути східноєвропейські країни в сферу їх впливу, показати світовій спільноті життєздатність американських цінностей демократії і, отже, підтвердити їх лідерство в світі [18, с.174].

Таким чином, найбільш ефективним засобом реалізації міжнародної політики щодо країн Східної Європи в другій половині 1980-х років США обрали метод їх економічної залежності. США в якості умови надання економічної допомоги східноєвропейським країнам висували політичні вимоги пов'язані з розповсюдження демократії американського зразка. Результати застосування зовнішньополітичної доктрини Р. Рейгана розглядалися американськими політиками як успіх, тому що дозволили США зміцнити свої позиції у східноєвропейських країнах.

Література

1. Белевцева С.Н. Восточноевропейская стратегия США в конце 1980-х г. / С.Н. Белевцева // Новая и новейшая история. – 2002. – № 4. – С. 18–25.
2. Золов А.В. США: борьба за мировое лидерство. В 2 ч. / А.В. Золов. – Калининград, 2000. – Ч.1. – 129 с.
3. Курьеров В.Т. Внешнеэкономический курс республиканской администрации США / В.Т. Курьеров. – М.: Международные отношения, 1987. – 278 с.
4. Лапшина И.К. Раздельное правление в политической истории США второй половины XX века / И.К. Лапшина. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2008. – 264 с.
5. Лебедева А.Ф. США: Государство и социальное обеспечение / А.Ф. Лебедева. – М.: Искран, 2000. – 272 с.
6. Магалець А.Д. Рональд Рейган: Видатні особи XX ст. / А.Д. Магалець // Історія України. – 1999. – № 12. – С. 10.
7. Макар'єв А.С. Система внешнеполитического планирования и анализа: опыт США 70–90-х годов / А.С.

Макар'єв // Мировая экономика и международные отношения. – 1994. – №12. – С. 48–49.

8. Макиннерни Дж. США. История страны / Дж. Макиннерни. – М.: Искран, 2009. – 335 с.

9. Савельев В.А. Рейганизм: предварительные итоги / В.А. Савельев // США: Экономика, политика, идеология. – 1987. – №9. – С.15–19.

10. Хомски Н. Гегемония или борьба за выживание: стремление США к мировому господству / Н. Хомски. – М.: Столица-Принт, 2007. – 464 с.

11. Шлезингер А.М. Циклы американской истории / А.М. Шлезингер. – М.: Мысль, 1991. – 688 с.

12. Crisis of will in the Warsaw Pact: hearing before the Subcommittee on European Affairs of the Committee on Foreign Relations, United States Senate, Ninety-ninth Congress, first session on U.S. policy toward East Europe, West Europe, and the Soviet Union, September 19, 1985. – Part 4 of 5. . – Washington: U.S. G.P.O., 1986. – 111 p.

13. Mandate for leadership III: policy strategies for the 1990s / [Charles L. Heatherly, Burton Yale Pines]. – Washington: Heritage Foundation, 1989. – 927 p.

14. The Department of State Bulletin. – V. 86. – № 2107 (February 1986). – Washington: Office of Public Communication, Bureau of Public Affairs. – 100 p.

15. The Department of State Bulletin. – V. 88. – № 2133 (April 1988). – Washington: Office of Public Communication, Bureau of Public Affairs. – 92 p.

16. The Department of State Bulletin. – V. 88. – № 2136 (July 1988). – Washington: Office of Public Communication, Bureau of Public Affairs. – 84p.

17. United States-Soviet relations, 1988: hearings before the Subcommittee on Europe and the Middle East of the Committee on Foreign Affairs, House of Representatives, One Hundredth Congress, second session, May 5, 11, 12; June 27, 29; July 12 and 14, 1988. – Vol. II. – Washington: U.S. G.P.O., 1988. – 563 p.

References

1. Belevtseva S.N. Vostochnoevropeyskaya strategiya SShA v kontse 1980–kh g. / S.N. Belevtseva // Novaya i noveyshaya istoriya. – 2002. – № 4. – С. 18–25.
2. Zolov A.V. SShA: bor'ba za mirovye liderstvo. V 2 ch. / A.V. Zolov. – Kaliningrad, 2000. – Ch.1. – 129 s.
3. Kur'ev V.G. Vneshneekonomicheskij kurs respublikanskoj administratsii SShA / V.G. Kur'ev. – M.: Mezhdunarodnye otnosheniya, 1987. – 278 s.
4. Lapshina I.K. Razdel'noe pravlenie v politicheskoy istorii SShA vtoroy poloviny KhKh veka / I.K. Lapshina. – M.: Rossiyskaya politicheskaya entsiklopediya, 2008. – 264 s.
5. Lebedeva L.F. SShA: Gosudarstvo i sotsial'noe obespechenie / L.F. Lebedeva. – M.: Iskran, 2000. – 272 s.
6. Mahalets' L.D. Ronald' Reyhan: Vydatni osoby KhKh st. / L.D. Mahalets' // Istoriya Ukrayiny. – 1999. – № 12. – С. 10.
7. Makarychev A.S. Sistema vneshnepoliticheskogo planirovaniya i analiza: opyt SShA 70–90–kh godov / A.S. Makarychev // Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnyeotnosheniya. – 1994. – №12. – С. 48–49.
8. Makinerni Dz. SShA. Istoriya strany / Dz. Makinerni. – M.: Iskran, 2009. – 335 s.
9. Savel'ev V.A. Reyganizm: predvaritel'nye itogi / V.A. Savel'ev // SShA: Ekonomika, politika, ideologiya. – 1987. – №9. – С.15–19.
10. Homski N. Gegemoniya ili bor'ba za vyzhivanie: stremlenie SShA k mirovomu gospodstvu / N. Homski. – M.: Stolica-Print, 2007. – 464 s.

11. Shlezinger A.M. *Cikly amerikanskoj istorii* / A.M.Shlezinger. – M.: Mysl', 1991. – 688 s.

12. *Crisis of will in the Warsaw Pact: hearing before the Subcommittee on European Affairs of the Committee on Foreign Relations, United States Senate, Ninety-ninth Congress, first session on U.S. policy toward East Europe, West Europe, and the Soviet Union, September 19, 1985. – Part 4 of 5. – Washington: U.S. G.P.O., 1986. – 111 p.*

13. *Mandate for leadership III: policy strategies for the 1990s* / [Charles L. Heatherly, Burton Yale Pines]. – Washington: Heritage Foundation, 1989. – 927 p.

14. *The Department of State Bulletin. – V. 86. – № 2107 (February 1986). – Washington: Office of Public Communication, Bureau of Public Affairs. – 100 p.*

15. *The Department of State Bulletin. – V. 88. – № 2133 (April 1988). – Washington: Office of Public Communication, Bureau of Public Affairs. – 92 p.*

16. *The Department of State Bulletin. – V. 88. – № 2136 (July 1988). – Washington: Office of Public Communication, Bureau of Public Affairs. – 84p.*

17. *United States-Soviet relations, 1988: hearings before the Subcommittee on Europe and the Middle East of the Committee on Foreign Affairs, House of Representatives, One Hundredth Congress, second session, May 5, 11, 12; June 27, 29; July 12 and 14, 1988. – Vol. II. – Washington: U.S. G.P.O., 1988. – 563 p.*

Goncharenko A.V.,

candidate of Historical Sciences, associate professor, Sumy National Agrarian University,
anatoliygoncharenko@rambler.ru

Ukraine, Sumy

EASTERN EUROPE IN THE INTERNATIONAL POLICY OF THE UNITED STATES, 1981–1989

The article investigates the formation of the international police of the USA towards Eastern Europe during the presidency of Ronald Reagan in 1981-1989. It is described the causes of Washington's support for the spread of ideas of democracy and western values in Eastern European countries. The article deals with foreign policy implications of US foreign policy for the countries of Eastern Europe. It is clarified the role of U.S. President Ronald Reagan in the evolution of international American strategy towards the Eastern European region. It is outlined the influence of Soviet-American relations on the development of the international strategy of the United States against Eastern European states.

Key words: the USA, Eastern Europe, Ronald Reagan, international police, the idea of spreading democracy.

